

پرامان له په هه نده پرافه ییبه کانی که سایه تییه نازه لیبه کان، له دهقه نایینیبه کانی یارسان) م خویندنه وه

مه یاس مه محمود کاکه یی

هیمان وهک (مه لهک تاوس، سیمورخ، مار، شاباز، تاد)، به لام که له شیر و گا به قوریانی هه ژمار ده کرین و له بونه نایینیبه کاندای به کار ده هیترین و پیروز ده کرین.

۳- پیشه ی وشه ی (کاکه) بۆ ده ورانی سولتان سه هاک ده گه پښته وه، له هه ندیک له سروده نایینیبه کانی سرده می (سولتان سه هاک) دا به کارهاتوه، په گورپیشه ی (کاکه)، یان (کاکه یی) بۆ سرده مانیکی دیرین ده گه پښته وه، له سرده می (سان سه هاک) دا نوڅ بووه ته وه، له و باره ی وه د. مه دی کاکه یی له نووسینکدا ده لیت: (۱۸۰۰ سال پيش زاین) کاکه ییبه کان له یه کگرتنی خیله کانی کاکه یی پیکهاتبوون که ولاته که یان له کوردستان بۆ هیندستان دریژ ده بووه وه، نه مانه نایینیان یارسانی بووه، مه مله که ته که یان بۆ سرده می خوریبه کان و سو مه ریبه کان ده گه پښته وه. (ف. ب). له سرده می سه رکه وتنی نه خمینیبه کان به سه ر میدیبه کاندای، چندان جوړه بزوتنه وه و شوړش دژ به کورس به سه رپرشته ی نه وه کانی قوباد سه ریان هه لدا، نه وانه داوای یارمه تییان له کاکه ییبه کانی باکووری

به پریز نیازی مه محمود عه بدولقادر، بابه تیکی له گزفاری پرامان، ژماره ۳۱۵ ی مانگی نیسانی سالی ۲۰۲۴، به ناوونیشانی پرامان له په هه نده پرافه ییبه کانی که سایه تییه نازه لیبه کان له دهقه نایینیبه کانی یارساندا بلوکردوه ته وه، سه ره پای وروژاندنی بابه تیکی گرنګ، به باشم زانی به دواچوون بۆ هه ندی خالی نیو بابه ته که ی بکه م، که تاییه ته به کاکه یی (یارسان، نه هلی هه ق)، بۆ زیاتر پوونکرده وه ی راستیودروستی بابه ته که .

۱- ده رباره ی دۆنای دۆن، نایینی کاکه یی ده بیته سییه م گه وره ترین نایینی جیهان که پروایان به دۆنای دۆن هه یه . نایینه کان به گشتی (زه مینی و ناسمانی) جگه له نایینی نیسلام هه موویان باوه رپیان به دۆنای دۆن هه یه .

۲- له دهقه نایینیبه کانی یارساندا که سیته گیاندری هه یه، که هه ریبه که یان ناوونیشانه، یان هیمایه بۆ شتیک، یان دیارده یه ک و چیرۆکیکیان له پشته وه یه وهک (مه لهک تاوس، سیمورخ، گا، که له شیر، مار، شاباز، تاد).
نه وانه ی ناوی هینان، راسته هه ندیکیان

پوژناوای کوردستان کردووه (قادری لا ۷۷)، هروه‌ها میدییه‌کان وشه‌ی کاکه‌یان کردووه به پیشگر بۆ ناولینانی مندالان، به تاییهت بۆ چینی ده‌سه‌لاتداران وهک (که‌ی نه‌خسار = کاک خه‌سره‌و) که سییهم پاشای ده‌وله‌تی ماد بوو (۶۳۰-۸۳۰ه‌ز) (که‌یوان لا ۱۱۴)، (که‌ی کاوس، که‌ی خودا (گ. که‌رکووک ژ، ۱۰۹۷)، کاشییه‌کان به‌شیکن له باو باپیرانی کورد له ناوچه‌ی لورستانی ئیستا که حوکمرانییان کردووه، یه‌کیک له پاشاکانیان ناوی (ناکوم کاک پیمی) بووه، مه‌سه‌وودی له سالی ۹۳۳زدا ناوی هه‌ندی کوردی چپانشینه‌کانی به (کاهکاهی) بر دووه (مروج الذهب ب ۷۶۷)، له سه‌رده‌می مه‌غوله‌کان له سه‌ده‌ی (۷ - ۱۳ز)، زانراوه له ده‌قه میژوویییه‌کاندا ناو هاتووه وهک (مبارزه دین کهک)، (حسامه دین کهک) (عه‌زای لا ۴)، له سه‌ده‌ی (۱۱ز) دا ناوی بنه‌ماله‌ی کاکوویه، به ناوی گه‌وره‌که‌یان (کاکوویه) هاتووه، حکومه‌تیکی له ناوچه‌ی (ره‌ی و نه‌سفه‌هان و هه‌مه‌دان) دامه‌زاندووه، نه‌و چپوژکانه‌ی له سه‌رده‌می (سان سه‌هاک) دا هاتووه بۆ ده‌رکه‌وتنی وشه‌ی کاکه زۆریه‌ی نووسه‌ران و گه‌پیده‌کان و لیکوله‌ران له سه‌ری هاوهران، له‌وانه (سی. جی، نه‌دموندز ۱۶۷۷، که‌ریم زه‌ند لا ۱۶۸۸، شاکر خه‌سباک ۴۹۲۷، ...تاد).

۴- یار، نازناوی هاوه‌لان و شوینکه‌وتووایی بیروباوه‌پی (سان سه‌هاک) هه، هه‌ر تاکیک به یار ده‌ناسریت وهک خۆشه‌ویست، دۆست، یان هاوکار، یارییان یاری به واتای دنیای میهره‌بانی و خۆشه‌ویستی له چوارچێوه‌ی بیروباوه‌پی سان سه‌هاک.

۵- ئایینی یارسان به‌پیی بیروباوه‌پی یارسانیان پاش نه‌وه‌ی خواوه‌ند گه‌ردوونی

هینایه‌ بوون (زه‌وی و ئاسمان و خۆر و مانگ و نه‌ستیره‌کان) له عه‌رش له‌گه‌ل فریشته‌کان ئایینی یارسانی دامه‌زاند به‌ پیی هه‌ندی ده‌ق، که‌چی ئاده‌م پاش دروستبوونی زه‌وی هاته بوون که خواوه‌ند له خاک له‌گه‌ل فریشته‌کان هینایانه بوون و پوچیان کرده به‌ده‌نی که پوچ به‌ ده‌نگی ساز دلگیر و مه‌ست و حه‌یران بووه، گیرۆده‌ی قالبی ئاده‌م بووه و گه‌شاوه‌ته‌وه (هه. کاکه‌یی لا ۳۶۳)، پیر بنیامین (جبریل) یه‌که‌م فریشته‌یه که خواوه‌ند له نووری خۆی نه‌فراندی.

۶- له لا ۷۴۷ دا هاتووه سه‌بارهت به ژماره‌ی په‌په‌وانی نه‌م ئایینه، تا ئیستا سه‌رژمێریه‌کی ورد له به‌ر ده‌ست نییه، به‌لام به‌ نزیکه‌ی چوار ملیۆن دینه نه‌ژمار.

به‌پیی به‌ دواداچوون و پرسیار له به‌رپرسی چیگه پیروژه‌کانی یارسان له ولاتی ئێران ژماره‌ی یارسانیان له چوارچێوه‌ی ولاتی ئێراندا سێزده ملیۆن که‌سن له کورد و فارس و نازه‌ری.

له داواکارییه‌کی پرۆفیسۆر عیزه‌ددین دۆغان سه‌رۆکی کۆمه‌له‌ی جه‌م و جه‌مخانه له تورکیا بۆ نازادی بیروباوه‌پ، ده‌لپیت خاوه‌ن جه‌م و جه‌مخانه بیست و پینج ملیۆن که‌س ده‌بن که زۆریه‌یان کوردن (پوژنامه‌ی خه‌بات لا ۳ ژ ۲۰۲۱).

کوردی کاکه‌یی له عێراق و ئێران و تورکیاش هه‌ن، له ئێران نازه‌ری و کاکه‌ییش هه‌نه به کولتوور به‌ ته‌واوی وهک کاکه‌یی کوردن، به‌لام به‌ زمان نازه‌رین، له تورکیا ملیۆنان په‌په‌وه‌ی به‌کتاشی هه‌نه، به‌شیکیان کورد و زۆریه‌یان تورکن، له لبنان و سووریا دورزی و عه‌له‌وی هه‌ن ته‌ریقه‌تی کاکه‌یی په‌په‌وه‌ ده‌که‌ن، له نازربایجانی سوڤیه‌تی جازان و تاجیکستان و پاکستان و نه‌فغانستان و هیندستان هه‌نه

دهستنوو سیکی سهرئه نجامدا دایناون. سرووده کان که به شیوهی شیعر نووسراون، ژماره یان زوره، له سالی ۱۳۳۹ ف. ماشاء الله سوری هندیکی به ناوی (سرووده های نایینی یارسان) چاپ کردوه، به لام له هر خولیکدا کومه له سروودیک هه ن که له لایه ن پیاوانی نایینی و هاوه ل و هه واداران ی رابه ره کانه وه هونراونه ته وه و له بونه نایینییه کاندای به ناوازی ته مووره وه ده خوینترینه وه.

سهرچاوه کان:

- ۱ - کوردناسی، زه که ریا قادری، و. سه لاج بهرامی، چ، ۱، تاران، ۲۰۰۱ ز.
- ۲ - میژووی ده رکه وتتی نایینی ئیزدی و کاکه یی، د. که یوان نازاد، ۲۰۱۸ ز، کتبخانه ی هه ژار موکریان ی، هه له بجه.
- ۳ - گ. هاواری که رکوک، ژ، ۲ سالی ۱۹۸۸ ز. سه تته ری پو شنیری که رکوک.
- ۴ - مروج الذهب و معادن الجواهر، المه سعودی، ۱۹۷۳ ز، م، ۲، ج، ۲، دار الفکر.
- ۵ - الکاکائیه فی التاریخ، عه باس العزازی، ۱۹۴۹ ز، بغداد.
- ۶ - کورد تورک عه ره ب، سی. جی. ئه دموندن، ت. جهرجیس فتح الله، ۱۹۷۱ ز، بغداد.
- ۷ - کرکوک والسلیمانیه صنوان، کریم زه ن، ۱۹۹۲ ز.
- ۸ - الاکراه، د. شاکر خه سباک، ۱۹۷۲ ز، بغداد.
- ۹ - میژووی یارسان (کاکه یی)، هاشم عاسی کاکه یی، ۲۰۲۰ ز، چ. چوارچرا، سلیمانی.
- ۱۰ - رۆژنامه ی خه بات، ژ ۱۸۳۸، ۲۰۲۱، هه ولیر.
- ۱۱ - سهرئه نجام، چاپی ۲۰۰۷ ز، چ. ئاراس هه ولیر، ته یب تا هیر.
- ۱۲ - ف. ب. د. مه هدی کاکه یی.

- (رۆژنامه ی خه بات ژ. ۱۸۳۸ سالی ۲۰۰۵ ز).
- ۷ - ده رباره ی پیشه وا و رابه رانی یارسان له سهره تای سهره له دانه وه هه ر له سهرده می بالوولی دانا له نیوه ی سه ده ی دووه می کۆچی تا سهرده می سان سه هاک به رده وامی هه بووه، پاش سان سه هاکیش تا سهرده میکی نزیک زنجیره یه کی نه چپراو بوونه، رابه ری یارسان له کوردستان و ئیران (سه ید نه سره دین حه یده ری) یه، نه وه ی سه ید حه یده ر براکه، که یه کیک بووه له پیشه وایانی یارسان، به لام هه مووشیان بو پینماییکرنی یارسان و پپوره سه مه کان ده ستوری سان سه هاک په یپره و ده که ن.
 - ۸ - که له شیر له پله ی قوربانیدایه، مه رجیش نییه ئه و ژماره یه ی داوته راست بی، خه لکه که نازاده، گاش له پله ی قوربانیدایه، حوشتر له وانیه له هه ندی جیگه کرابیته قوریانی، چونکه گوشتی حه لاله، به لام ئه سپ نه کراوه و نا کریت، به لام له هه ندی ده قدا ناوی هاتوه وه ک به کاره یانی له لایه ن پیشه روه وانوه بووه، بالنده کانی که ناویان هاتوه هه مووی هیمان.
 - ۹ - ده رباره ی کتیبی سهرئه نجام شه ش به شی تیپه راندوه، سهرئه نجامی ته یب تا هری له سالی ۲۰۰۷ ز چاپ کراوه، له چاپخانه ی ئاراس له هه ولیر، ۴۵ به شه و هیشتاش به شی تری ماوه نه خراوه ته نیو ئه و به رگه وه، هه روه ها سدیق سه فی زاده بو ره که یی که لام خه زانه ی له تاران له چ. حه یده ری سالی ۱۳۷۵ ف چاپ کردوه. چاپی تریش هه یه، هی سه ید قاسم ئه فزه لی به ناوی دیوانه گه وره.
 - ۱۰ - ده رباره ی په خشانه کان، ۲۱ دانه په خشانه له لایه ن (حاج نیعمه الله جه یحون ئابادی) دارپژراون، له بنه رته دا رافه کردنی هه ندی له ده قه کانی سهرئه نجامه، وه ک پیشه کی له چه ند